

sionen af 1849 (jfr. dens Betænkning S. 116) forudsatte Muligheden af, og som senere ofte er gjentaget, ogsaa ved Behandlingen af Lovene af 1861 og 1872; ja selv en Expropriation til Staten synes antydet som en sidste Udvei, f. Ex. af Madvig og Brod (Landsstingstidende 1869—70, Sp. 2568—69), og efter alt det Anførte maa Udvalgets Flertal holde for, at Tiden dertil nu maa være kommen, hvor ikke en kort sidste Frist for de frivillige Overenskomster maatte gjøre det overflødig. Man har dog troet endnu at kunne indskrænke Tvangens Anvendelse til Familiegodserne og de juridiske Personer, over hvilke Staten har en særlig Tilsynsret. Ved Forhandlingerne i Rigsdagssamlingerne 1869—72 viste det sig desuden, at netop det paa Familiegodserne tilbageværende Fæstegods var en væsentlig Hindring for at faae Grundlovens § 93 om deres Frigjørelse gennemført, saa at der for deres Bedkommende er en særlig Opfordring til at søge Fæsteforholdet afløst.

Idet Flertallet derfor slutter sig til det stillede Lovforslag, har det dog ved Overveielserne i Udvalget fundet, at der ikke alene burde optages en udtryffeligg Bestemmelse om den Maade, hvorpaa Erstatningen skal udredes, men at der tillige burde gives de Besiddere, der vare villige til at sælge paa antagelige Betingelser, en yderligere Tidsfrist for Lovens Anvendelse paa deres Fæstegods, hvis Grændse i Overensstemmelse med Loven af 9de Marts 1872 passende kunde sættes ved Aarhundredets Udgang.

Mindretallet (Goos, Jørgensen, Scharling og Scheel) finder sig ved den foranstaaende Udvikling foranlediget til følgende Bemærkninger:

Naar Flertallet formener, at det foreliggende Lovforslag bør fremmes, fordi det ikke antager, at Fæsteforholdet vil afløses indenfor en rimelig Tidsfrist, naar man ikke „fra begge de paagjældende Sider bliver sig bevidst, at Uvillighed til Overenskomst vil føre til Statsmagtens Indskriden“, kan Mindretallet ikke undlade at gjøre opmærksom paa, at Lovforslaget kun henvender sig til den ene paagjældende Side, nemlig Eierne af Fæstegodset, hvem man vil tvinge til at afstaa deres Gods til Staten, saa at de ganske vist maa blive sig bevidste, hvilken Betydning man tillægger Uvillighed til Overenskomst fra deres Side. Til den anden paagjældende Side, Fæsterne, henvender Lovforslaget sig ikke, uden forsaavidt det giver dem Udseende til at komme til at staa overfor en ny Eier, Staten, samt endvidere Udseende til at Fæstestederne senere ved en ny Lov kunne komme til at overgaa i deres (Fæsternes) eller deres Arvingers Eie. Det er imidlertid saa langt fra, at Fæsterne ved disse Bestemmelser kunne antages at ville blive sig bevidste, at Uvillighed til Overenskomst med de nuværende Eiere vil have nogenjomhelst mindre heldig Følge for deres Bedkommende, at den i Lovforslagets § 2 indeholdte Bestemmelse om, at Overdragelsen til Fæsterne efter den eventuelle Lov skal ske „saavidt muligt uden Tab for Statskassen“, tvertimod synes snarest at maatte gjøre dem betænkelige ved at indlade sig paa saadanne Overenskomster, da de jo i ethvert Tilfælde snarere ville blive bedre end slettere stillede, dersom det bliver nødvendigt at lade Staten overtage Fæstegodset.

Mindretallet er saaledes uenigt med Flertallet, naar dette gaar ud fra, at man ved Bestemmelser som de foreliggende om